

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Газета виходить із вересня 1934 року.

18 січня 2012 року.

№1 (2884)

— для здійснення наукових досліджень —

ГРАНТ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Професор Володимир Володимирович
ГНАТУШЕНКО.

ОДЕРЖАВ ПРОФЕСОР В. В. ГНАТУШЕНКО

Д. т. н., професор факультету фізики, електроніки та комп'ютерних систем В. В. Гнатушенко отримав грант Президента України.

Володимир Володимирович – стипендіат Кабінету Міністрів для молодих учених (2005-2007 р. р.) і стипендіат Верховної Ради для найталановитіших молодих учених (2010 р.). Згідно з Указом Президента України №961/2011 від 30 вересня 2011 року він – єдиний доктор наук із Дніпропетровщини, удостоєний гранта, причому – наймолодший у списку.

Наш професор – дуже талановита й одержима людина. Магістратуру ДНУ ім. О. Гончара закінчив за спеціальністю «Технології та засоби телекомунікацій» із відзнакою. Після аспірантури успішно захистив кандидатську дисертацію, а в 33 роки – й докторську (науковий консультант – завідувач кафедри електронних засобів телекомунікацій, професор В. М. Корчинський).

В. В. Гнатушенко написав більше сотні наукових та науково-методичних праць, частина яких опублікова-

на у виданнях дальнього зарубіжжя. Його теоретичні висновки стали основою для створення нових, оригінальних методів попередньої обробки багатоспектральних цифрових зображень Землі, зроблених з аерокосмічних носіїв.

Висококваліфікованого колегу не раз залучали як опонента дисертаційних досліджень, поданих на здобуття вченого ступеня. Під його керівництвом уже захищено дві кандидатські дисертації. А сам він – член спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських і докторських дисертацій за спеціальністю «Математичне моделювання та обчислювальні методи» при Національній металургійній академії України.

Президентський грант дає молодому вченому можливість реалізувати науковий проект «Моделі процесів формоутворення та методи підвищення інформативності багатоспектральних фотограмметричних зображень».

В. ДОЛГОВ,
декан факультету фізики, електроніки та комп'ютерних систем.

— СЕРЕД КРАЩИХ УНІВЕРСИТЕТІВ —

ДНУ ім. О. ГОНЧАРА

На міському сайті опубліковано список найкращих українських вищих навчальних закладів.

У центральному регіоні України Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара посідає перше місце.

У конкурсі «Десять кращих класичних університетів України» наш університет – на третьому місці.

У конкурсі серед двадцяти найкращих вищих навчальних закладів («Топ-20 України») ми – на восьмому місці.

ЗА ЗМІЦНЕННЯ ЄВРАЗІЙСЬКОЇ СПІВРУЖНОСТІ

ГРАМОТА РЕКТОРУ

Ректор, проф. М. В. Поляков одержав Грамоту Євразійської асоціації університетів за зміцнення євразійської співдружності і з нагоди 300-річчя від дня народження М. В. Ломоносова.

Це відбулося на другому спільному засіданні Ради Євразійської асоціації університетів та Ради Міжнародної асоціації академії наук.

Цікава деталь: Грамота ректора М. В. Полякова значиться під номером 3, а під номером 1 Грамоту вручено Президенту НАН України Б. Є. Патону, який очолює Міжнародну асоціацію академії наук.

Т. ТОМІНА.

— НА ЗАСІДАННІ ВЧЕНОЇ РАДИ УНІВЕРСИТЕТУ —

ПРОЗВІТУВАВ РЕКТОР, ПРОФ. М. В. ПОЛЯКОВ

Звіт ректора, проф. М. В. Полякова про роботу протягом 2011 року був насичений конкретними фактами. Наведемо деякі з них.

Співробітники, аспіранти та докторанти захистили 14 докторських і 72 кандидатські дисертації. 19 особам присвоєно звання професора, 64 – доцента, двом – старшого наукового співробітника.

Торік найбільше – вісімнадцять студентів стали переможцями Всеукраїнської студент-

ської олімпіади, 29 – перемогли на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт.

Тринадцять науковців, одна аспірантка та три студенти за конкурсом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України одержали гранти на стажування за кордоном.

ДНУ ім. О. Гончара став ініціатором Програми національної мобільності і розпочав Програму академічного обміну: направив десятьох студентів факультету прикладної математики

на навчання в Національному технічному університеті України «Київський політехнічний університет». Одинадцять магістрів направили навчатися в Московський університет дружиби народів та Московський державний університет міжнародних відносин. У Мережевому університеті СНД шість студентів факультету міжнародної економіки, юридичного та факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства мають змогу отрима-

ти другий диплом магістра.

Наш освітній заклад зарахував на навчання 163 студенти-іноземці.

Особливої уваги заслуговує участь ДНУ ім. О. Гончара у заснуванні двох кластерів: «Ракетно-космічні технології» та «Родючість ґрунтів». За цими напрямками на споживчий ринок просуваються розробки наших провідних учених.

За кількістю цитувань авторів, публікації яких внесені до міжнародної бази даних Scopus, як

відзначила Національна бібліотека імені В. І. Вернадського, ДНУ ім. О. Гончара, займає 7-е місце.

Фахівці університету видали 80 монографій, 14 підручників, 28 підручників з грифом нашого Міністерства. Дві монографії у співавторстві, підручник з грифом та ще близько двох десятків статей у престижних виданнях із математичних та освітніх проблем написав наш ректор, Микола Вікторович Поляков.

Я. СТЕПОВА.

ДЕНЬ СОБОРНОСТІ ТА СВОБОДИ УКРАЇНИ

22 січня 2012 р. згідно з Указом Президента України №1209/2011 в нашій державі відзначатиметься День Соборності та Свободи України. Впродовж віків наш народ прагнув жити в об'єднаному, цілісному й вільному власному домі, а тому Соборність та Свобода завжди належали до фундаментальних цінностей українців.

Ідея української соборності як державно-політичної, громадянсько-територіальної, етнокультурної та економічної єдності сформувалася як природна реакція на численні внутрішні й зовнішні виклики часу – ментальну роздвоєність, національне і соціально-економічне гноблення, релігійну роз'єднаність, чужоземне владарювання – уже на початку ХХ ст. Саме тоді українські інтелектуали усвідомили, що боротьба за єдність українських етнічних територій і за свободу в самому широкому сенсі цього слова є двома органічними складовими одного цілого.

Важливою історичною віхою на шляху до здобуття зазначених цінностей українства став день 22 січня 1919 р., коли в урочистій обстановці біля Софійського собору в центрі Києва було проголошено Акт злуки Української Народної Республіки і Західноукраїнської Народної Республіки в єдину державу. Символічно, що прийняття цього історичного Акта збіглося з річницею історичного IV Універсалу Центральної Ради, згідно з яким УНР проголосувалася самостійною, незалежною державою. Таким чином свято стало подвійним. Наступного дня Трудовий конгрес України майже одностайно схвалив документи про злуку УНР і ЗУНР.

Об'єднання двох українських держав в єдину Українську Народну Республіку мало об'єктивні підстави, спиралося на віковічні прагнення широких мас українців і було оформлено відповідними найвищими державними актами. Проте під тиском Росії

і Польщі обидві українські держави втратили території, внаслідок чого ширився хаос громадянської війни, наростали внутрішні незгоди, що призвело до цілковитого розриву. Внаслідок цих обставин проголошена Злука виявилася незавершеною. Однак ця знакова віха Української революції сприяла утвердженню ідей Соборності та Свободи України, їх укоріненню в масову національну свідомість.

Після поразки Української революції 1917-1921 рр. надніпрянські українські землі увійшли до складу Радянського Союзу, об'єднані в межах формально суверенної Радянської України, а західноукраїнський регіон був розподілений між Польщею, Чехо-Словаччиною і Румунією. Відтак єдиний український простір було в черговий раз розірвано. Проте в 1939-1945 рр. більшість західноукраїнських земель увійшли до складу Української РСР. Так основні українські етні-

чні території об'єдналися в єдиній державі.

Утворення незалежної України в 1991 р. поклато початок якісно нового етапу в утвердженні соборності та свободи українських земель на основі повного суверенітету. Винятково важливим політико-правовим чинником на цьому шляху нашого народу стали результати загальноукраїнського референдуму 1 грудня 1991 р., які переконливо підтвердили Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 р. Ключову роль у розбудові соборної й суверенної сучасної України відіграв процес державотворення, що розгорнувся з 1991 р. На рубежі ХХ-ХХІ ст. ідея української єдності та свободи витримала непрості випробування у процесі складних суспільно-політичних і соціально-економічних трансформацій на шляху до відкритого демократичного і правового суспільства.

(Закінчення на 2-й стор.).

ТАЄМНИЦІ ПЛАНЕТИ ПІДКОРЯЮТЬСЯ ЛІЦЕЇСТУ

Третій зліва – учень 11-го класу Дніпропетровського обласного ліцею-інтернату фізико-математичного профілю при ДНУ імені Олесея Гончара Богдан ТКАЧУК, призер V Міжнародної учнівської олімпіади з наук про Землю.

Заступник директора ліцею І. Г. ІЛЬЧЕНКО принесла до редакції цю фотографію і розповіла про Богдана:

– У ліцеї Богданові цікаві і фізика, і ма-

тематика, і інформатика, але найбільше його захоплює застосовувати знання з цих предметів при розв'язку комплексних задач. Із такими задачами юнак зіткнувся при

вивченні географії, чудової романтичної науки про нашу планету. Від свого вчителя Л. В. Корневої він отримав хороші знання, під її керівництвом виконав першу дослідницьку роботу, яка стосується майбутнього Каховського водосховища (Богдан родом із Апостолівського району Дніпропетровської області).

Важливими етапами стали перемога на обласній географічній олімпіаді та призове місце у фінальному етапі Всеукраїнської олімпіади юних географів. Запрошення взяти участь у відбірковотренувальних зборах до Міжнародної олімпіади «Науки про Землю» стало зовсім несподіваним. Ті, хто брав участь в олімпіадному русі, знають, що пройти відбіркові збори іноді важче, ніж міжнародну олімпіаду. Готуватися треба було дуже ретельно: програма змагань із багатьох пунктів виходила далеко за межі шкільної програми.

Заняття з Богданом проводили доценти О. Є. Афанасьєв, А. С. Горб, Н. М. Дук, В. В. Манюк, ст. викладач О. Л. Чудіна та ін. Координувала й організувала їхню роботу завідувач кафедри фізичної та економічної географії ДНУ імені Олесея Гончара, професор Л. І. Зеленська. А коли стало відомо, що Богдан братиме участь у Міжнародній олімпіаді, розпочалася ще напруженіша підготовка. Інтенсивні заняття вдома і лекції столичних учених – Київського національного університету імені Т. Шевченка та Національного педагогічного

університету імені М. Драгоманова.

На Батьківщині Лучано Паваротті і «Феррарі» команда України – Богдан Ткачук та учні з Київщини й Рівненщини пройшли змагання з теорії в номінаціях «Атмосфера», «Геосфера», «Гідросфера», «Астрономія», а також змагання з практичних навичок у номінаціях «Геологія», «Астрономічні вимірювання», «Океанографія», «Метеорологія» і «Палеонтологія». Наш ліцеїст посів друге місце і отримав срібну медаль.

Під час змагань Богдан вільно спілкувався з ровесниками з усіх куточків світу – відмінно вивчив англійську йому допомогла вчитель ліцею О. П. Семененко.

Повернення після перемоги для когось могло б перетворитися на нескінченний триумф, але Богдан Ткачук чітко розуміє, як багато треба ще зробити, щоб досягти своєї мети – стати справжнім дослідником, геофізиком. Своє майбутнє він бачить таким, щоб завдяки його праці наша країна, її досягнення стали відомими у всьому світі. Тому він, як і раніше, напружено навчається в ліцеї.

Від редакції. Ректор, проф. М. В. Поляков оголосив подяку завідувачу кафедри фізичної та економічної географії, проф. Л. І. Зеленській, доцентам О. Є. Афанасьєву та А. С. Горбу за сумлінне й бездоганне виконання посадових обов'язків, активність та результативність у роботі з обдарованою молоддю.

МИ ПАМ'ЯТАЄМО, ЯК ЦЕ БУЛО ПЕРЕВІРКА БОЄМ

Було це давно, а точніше, після того, як я закінчив фізичний факультет, аспірантуру і став співробітником кафедри металофізики.

Паралельно з викладацькою виконував також наукову роботу, зокрема зі створення нових матеріалів для авіаційної й космічної промисловості. Та й для інших галузей. Із перших наукових тематик особливо запам'яталася розробка алюмінієвого сплаву для деталей, що працюють в екстремальних умовах.

Цілий рік ми з доцентом Г. І. Щербаким виплаляли сплави з різними домішками, вивчали механічні й фізичні властивості і нарешті отримали оптимальний варіант. Написали звіт, видали рекомендації. Захищати свій винахід на підприємстві кафедра відрядила основного виконавця Г. І. Щербакова.

Григорій Іванович звернувся до директора заводу, але той не став читати папери і запросив науковця в ливарний цех. Там він розпорядився приготувати згідно з нашими рекомендаціями до десяти кілограмів сплаву і форму для відливки половини кожуха шаштного електродвигуна. Деталь вийшла дуже блискуча і ребриста. Директор покликав робітника з молотом і наказав вдарити ним по деталі. Робітник ударив, проте не сильно. «Що ти гладиш її, наче дівчину», – зауважив директор. І робітник – ударив! Усі з переляку заплющили очі, а коли розплющилися, то побачили на деталі невелику вм'ятину. Робітник хотів ударити ще раз, але директор зупинив його: «В одну яму снаряд двічі не падає».

Усі папери були підписані, тому що результати дослідження пройшли перевірку в екстремальних умовах.

Б. ЛИТВИН,
випускник ДДУ 1960-го року.

ДУМКИ ВГОЛОС: ЯК ПІДГОТУВАТИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ? НАУКОВІ СПІВРОБІТНИКИ ПОВИННІ ЧИТАТИ ЛЕКЦІЇ І КЕРУВАТИ ДИПЛОМНИМИ ПРОЕКТАМИ!

*Vivat academia!
Vivat professores!
Vivat membrum quodlibet!
Vivant membra quaelibet!
Semper sint in flore!*

Ці рядки гімну студентів і його мелодія все настійливіше звучали в моїй свідомості при наближенні нового навчального року. А коли минуло кілька місяців після посвяти першокурсників у студенти, мій святковий, піднесений настрій змінився занепокоєнням: як складеться доля цих молодих людей? Як обрана спеціальність допоможе утвердитися в непростому житті?

Безсумнівно, основним надбанням, яке юнаки й дівчата отримають у стінах університету, буде вміння отримувати нові знання. Цьому наполегливо вчать чотири-п'ять років. Викладачі націлюють не тільки формулювати теореми і способи їх доведення, а формують у своїх підопічних логіку мислення при вивченні тієї чи іншої дисципліни, тренують волю навички під час складання заліків та екзаменів. Отримана в університеті підготовка дасть можливість довго плідно трудитися не тільки у спеціалізованій галузі, а й у суміжних.

Залучення студентів до виконання робіт з наукових тем кафедри істотно полегшує профорієнтацію майбутніх

фахівців, стимулює до поглибленого заволодіння предметом. Адже кафедра здійснює наукові дослідження з найактуальніших проблем і найсучаснішими методами, результати яких, як правило, ще не оформилися в наукову публікацію, монографію й, тим паче, у навчальний посібник. Відчуття причетності до невідомих раніше знань надихає молодого дослідника.

Мені здається, для успішнішого поєднання науки й навчального процесу, окрім цього, необхідно зробити ще й ось що.

Перш за все для всіх співробітників університету забезпечити доступ до електронних науково-технічних бібліотек періодичних видань в Інтернеті. Але спочатку, мабуть, необхідно створити електронну бібліотеку ДНУ імені Олесея Гончара. Перекласти бібліотечний фонд у цифровий формат зажадає деяких матеріальних витрат, але це завдання можна виконати, залучаючи студентів, – шляхом виконання курсових робіт, рефератів.

По-друге, є сенс залучати штатних наукових співробітників до читання лекцій студентам з тематики наукових досліджень, які вони виконують.

По-третє, студентів ширше слід залучати до наукових досліджень, а науко-

вих співробітників бюджетних тем – до керівництва курсовими й дипломними проектами студентів.

Четверте. Для навчальних цілей необхідно використовувати матеріальну базу науково-дослідних лабораторій.

П'яте. Науково-дослідні лабораторії треба б наділити функціями «інкубаторів» підвищення кваліфікації. Зараз у лабораторіях готують до захисту дисертації, а можна ж готувати й монографії або навчальні посібники.

Особливе місце в системі «наука – навчальний процес» повинно займати питання інтелектуальної власності. І ось чому. Майже всі рішення фундаментальних проблем ведуть до оформлення патентів (за кілька десятиліть університет став власником величезної кількості патентів на винаходи у багатьох галузях – від фізики до мистецтвознавства). Студентів мусить стимулювати це до участі у фундаментальній науці: патенти матеріалізує промисловість, і сьогодні це робиться дуже швидко.

Я поділюся з читачами нашої газети своїми думками, а що думаєте ви щодо проблеми навчального процесу – вузівська наука?

В. ФЕДЕНКО,
завідувач науково-дослідної лабораторії ушкоджених середовищ, к. ф.-м. н.

ДЕНЬ СОБОРНОСТІ ТА СВОБОДИ УКРАЇНИ

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

День Соборності та Свободи України буде широко відзначатися в нашому університеті. Запланована ціла низка змістовних і цікавих заходів. Так, у науковій

бібліотеці до державного свята відкриється спеціальна виставка літератури, а на історичному факультеті пройде «круглий стіл» «День Соборності та Свободи України в контексті історичного досвіду

і сьогодення». В усіх підрозділах науково-педагогічні й наукові працівники та студенти проведуть інформаційні години, бесіди. Все це сприятиме подальшій консолідації нашого колективу задля

вирішення актуальних завдань поступу університетської освіти і науки.

С. СВІТЛЕНКО,
декан історичного факультету,
професор.

КУРСИ ІНТЕНСИВНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

У СВІТІ ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ

Контакти, навчання, подорожі, безліч цікавої інформації стають доступними, коли вивчаєш мови.

На курсах інтенсивного навчання іноземних мов ДНУ ім. О. Гончара вже понад тридцять років вивчають англійську, німецьку, французьку та інші популярні світові мови.

Напевно, не один міг би підписатися під словами студента Романа Спіцина: «Говорити англійською і розуміти носіїв мови – це круто!» Це дійсно круто, адже група, у якій навчається Роман і його друзі й одногрупники Настя Москвич, Олександр Щеголь, Олександр Лубенський, Аня Велігіна

та інші, ретельно й серйозно готуються до міжнародних сертифікаційних іспитів Кембриджського університету за програмою попереднього тестування (PET).

Складаючи екзамен такого рівня – це не тільки престижно, а й дуже корисно! Слухачі курсів, які пройшли хоча б рік підготовки за спеціальною програмою, орієнтованою на складання міжнародних іспитів з англійської (а таких до 40 процентів), відчувають себе впевнено й перед екзаменами в магістратуру. «Після першого року навчання я готовий складати екзамен з англійської у магістратуру, тому що систематизував знання з граматики; навчання на курсах

дозволяє практикуватися на прослуханому рівні у говорінні, письмі, читанні та слуханні», – розповідає Олександр Лубенський.

Популярний у світі також екзамен, що потребує ще вищого рівня підготовки, – Перший кембриджський сертифікат (FCE). За програмою цього іспиту зараз на курсах навчається близько тридцяти слухачів, які вважають, що такий курс навчання допоможе їм використовувати англійську в особистому та діловому спілкуванні: писати ділові листи, вести переговори з міжнародними партнерами, впевнено почуватися в будь-яких життєвих ситуаціях. На сучасному ринку праці такі вміння роблять

людину конкурентоспроможною.

На початку навчального року ми разом із науковою бібліотекою, британським видавництвом «Експрес Паблішінг» та Британською радою в Україні провели ряд заходів для слухачів курсів, студентів та викладачів університету з метою ознайомлення з сучасними підходами до визначення рівня володіння іноземною мовою, екзаменаційними форматами, що мають міжнародний статус, та матеріалами для підготовки до таких іспитів. Нашими гостями, які провели семінари-тренінги, були Олена Хорош (м. Київ), представник методичної служби британського видавництва «Експрес Паблішінг»,

та представник екзаменаційного синдикату Кембриджського університету Девід Уоткінс (Великобританія). Презентації мали настільки позитивний резонанс, що на методичній раді курсів було вирішено проводити їх регулярно.

У цьому навчальному році наших слухачів чекають презентації широко відомих у світі, але ще не дуже популярних в Україні Пірсон-тестів (Pearson Exams), нові бонусні програми курсів з британського й американського країнознавства, експрес-курси з теорії і практики перекладу та методики викладання англійської мови.

Л. КОШОВА,
ліпектор курсів.

ЯНГЕЛЬ Михайло Кузьмич

(1911-1971 р.р.)

Такі люди, як Михайло Янгель, такі унікальні наукові організації, як КБ «Південне», такі виробництва, як «Південмаш», дозволили уникнути катастрофічної для земної цивілізації третьої світової війни.
В. СТЕПНЕСЬКИЙ,
випускник ДДУ 1955 року,
співробітник КБ «Південне».

Із ім'ям М. К. Янгеля пов'язане виникнення принципово нового напрямку в галузі ракетобудування.
Б. ПЕТРОВ,
академік.

До всього, що створювалося в конструкторському бюро під керівництвом Михайла Янгеля, повною мірою можна застосувати одне слово – вперше.
С. КОНЮХОВ,
Генеральний конструктор-Генеральний директор ДКБ «Південне» ім. М. К. Янгеля.

Уже на останніх курсах МАІ (вересень 1935 року) Михайла Янгеля запросили на роботу конструктором в Особливе конструкторське бюро М. М. Полікарпова. Його робота була тісно пов'язана з темою дипломного проекту – конструювання швидкісного винищувача.

Після успішного захисту дипломної роботи він їде у відрядження до США, де бере участь у розробці літака 1-153, відвідує авіаційні заводи Америки, Канади. Після повернення його призначають помічником Головного конструктора в ОКБ М. М. Полікарпова.

Під час Великої Вітчизняної війни на долю Михайла Кузьмича випали евакуація заводського майна (на той час він був заступником директора авіаційного заводу ім. В. Р. Менжинського), організація в цехах заводу ремонтної бази для бойових літаків, конструювання та випробування нових моделей літаків для фронту.

У 1944 році його призначено заступником головного інженера ОКБ А. І. Мікояна, а з травня 1945-го – провідним інженером у КБ В. М. Мясищева.

У важкі післявоєнні роки М. К. Янгель працював в апараті Міністерства авіаційної промисловості,

координував і вирішував вузлові проблеми розвитку вітчизняного літакобудування.

Із відзнакою закінчив Академію авіаційної промисловості. А в 1950 році у його житті й діяльності розпочався новий етап – ракетобудування. У КБ імені С. П. Корольова швидко опанував технічний профіль. Через рік став заступником Головного конструктора. Влітку 1954 року очолює нове КБ, засноване на базі конструкторського відділу машинобудівного заводу в м. Дніпропетровську. Для розробки й випуску 8К63 – ракети на висококипячих компонентах палива з автономною системою керування треба було сформувати колектив, налагодити дослідне виробництво. М. К. Янгель у першу чергу розпочав співробітництво з Дніпропетровським державним (тепер – національним) імені Олеся Гончара університетом, зокрема з фізико-технічним факультетом, який був створений саме для підготовки інженерів-ракетобудівників.

Дніпропетровський університет став для М. К. Янгеля «кузницею» кадрів, від яких залежав успіх роботи його КБ, тому як член спеціалізованої вченої ради докторів із захисту дисертацій він вирішує питання про комплектацію штату викла-

дачів. Михайло Кузьмич особисто підбирає талановитих випускників для роботи в конструкторському бюро, самостійно визначає вид діяльності майбутнього працівника, у якому його здібності могли б розкритися якнайповніше.

Керівництво КБ ставило перед ученими фізтеху конкретні завдання, брало участь у господарсько-договірних розробках, забезпечувало університет матеріальною базою. Саме завдяки М. К. Янгелю, його високим професійним вимогам на фізтесі сформувався сильний колектив науковців, що своїми (хоч і засекреченими) досягненнями вивів ДДУ в число провідних навчальних закладів СРСР.

Протягом сімнадцяти років Михайло Кузьмич Янгель працював Головним конструктором ОКБ «Південне» на підвищення обороноздатності країни. Під його керівництвом побудовані радянські стратегічні ракети Р-12, міжконтинентальні ракети Р-14 і Р-16, завдяки яким удалося створити дійсний захисний щит країни. Саме на базі дніпропетровських ракет Р-12 та Р-16 були створені війська стратегічного призначення. Нові компоненти палива дозволили зберігати ракети в постійній бойовій готовності в шахтних пускових установах, що значно підвищува-

ло захищеність комплексів.

Технічні досягнення очолювано-го М. К. Янгелем КБ пов'язані також із розробкою та випуском ракет Р-36, МР-УР100, Р-36М, космічних ракет-носіїв «Космос», «Космос-2», «Циклон-2», «Циклон-3», ракетного блока місячного корабля комплексу Н1-Л3, космічних апаратів «Космос», «Інтеркосмос», «Метеор», «Цілина».

М. К. Янгель прожив недовге, але блискуче життя. Уся глибина його чесної, вольової, надзвичайно вимогливої до себе та інших натури оприявнюється в його словах: «Слугувати народові, бути корисним для Батьківщини – не лише обов'язок, а й сенс життя». Його заслуги відзначені Ленінською (1960 р.) та Державною (1967 р.) преміями СРСР, чотирма орденами Леніна, орденом Жовтневої революції, медалями. У Дніпропетровську встановлено бронзове погруддя М. Янгеля. Заснована стипендія імені М. Янгеля в ДНУ ім. О. Гончара. Його ім'я присвоєно Державному конструкторському бюро «Південне» (1991 р.). Федерація космонавтики СРСР і України заснувала медаль імені М. К. Янгеля. У Дніпропетровську є вулиця імені М. Янгеля. Іменем М. Янгеля названо кратер на Місяці й астероїд, пік на Памірі, океанське суховантажне судно.

О. ШАФ.

(Із кн. «Славне сузір'я окриленних університетом. Нариси». – Дн-ськ, Вид-во ДНУ, 2008).

Від редакції. Університет вшанував 100-у річницю від дня народження двічі Героя Соціалістичної Праці, академіка Академії наук СРСР Михайла Кузьмича Янгеля. Його пам'яті присвячувалася XII Міжнародна молодіжна наукова конференція «Людина і космос», яку організували університет із Національним центром аерокосмічної освіти молоді України, та молодіжна науково-практична конференція «Дніпровська орбіта». На I Всеукраїнському форумі студентів, аспірантів та молодих учених «Україні XXI століття – інтелект і творчість молоді» проведено круглий стіл, де виступили ветерани ракетно-космічної галузі, які працювали разом із М. К. Янгелем. На Вченій раді ДНУ ім. О. Гончара ректор, проф. М. В. Поляков виступив з доповіддю про видатного конструктора, засновника конструкторського бюро «Південне».

РАДА МОЛОДИХ УЧЕНИХ:

ЗАПРОШУЄМО АКТИВНИХ І ЗАЦІКАВЛЕНИХ

Рада молодих учених створена з метою сприяння якісній підготовці науково-педагогічних кадрів, виконанню наукових досліджень, пропаганді новітніх досягнень науки, відображенню, захисту й реалізації професійних, інтелектуальних і соціально- побутових інтересів і прав наукової молоді та студентів. Згідно з Положенням молодим ученим вважається особа віком до 35 років (включно), яка активно займається науково-дослідною роботою, та аспіранти третього року навчання денної й четвертого року заочної форм навчання.

Рада молодих учених ДНУ ім. О. Гончара почала працювати з 2008 року.

Факультетські ради очолюють: доц. О. В. Пирог (факультет міжнародної економіки), с. н. с. В. О. Пальчиков (хімічний факультет), доц. О. Є. Афанасьєв (геолого-географічний факультет), доц. О. О. Чепурко (історичний факультет), доц. О. С. Комаров (факультет біології, екології та медицини), ст. викладач О. К. Степаненко (факультет української й іноземної філології та мистецтвознавства), викладач А. І. Федорович (фізико-технічний факультет), доц. Т. М. Заворотченко (юридичний факультет), доц. І. М. Сухенко (факультет систем і засобів масової комунікації), доц. М. В. Корнєєв (економічний факультет).

Запрошуємо активну й зацікавлену молодь університету до лав ради молодих учених ДНУ ім. О. Гончара. За додатковою інформацією звертайтеся або до голів рад факультетів, або на наш e-mail: rmy_dnu@ukr.net

Т. ЧАУС,
голова ради молодих учених ДНУ ім. О. Гончара, доцент.

НА ЗАСІДАННІ ВЧЕНОЇ РАДИ ДНУ ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА:

М. В. ЛОМОНОСОВ – СИМВОЛ ЄДНОСТІ НАРОДІВ

24 листопада 2011 р. на урочистому засіданні Вченої ради з нагоди 300-річчя від дня народження М. В. Ломоносова слово про великого вченого і просвітителя виголосив ректор, проф. М. В. ПОЛЯКОВ. Подаємо скорочений варіант його доповіді.

М. В. Ломоносов – людина, чий геній й внесок у вітчизняну та світову науку й через віки не втратив своєї унікальності й свіжості, чий ідеї та відкриття й сьогодні слугують дороговказом у багатьох галузях знань. Феномен Ломоносова – основоположника російської науки, взагалі найвідомішої і найпотужнішої фігури в її історії, яскраво живить у багатогранності й неперевершеності його таланту як у фундаментальних, так і прикладних науках. Піднявшись до вершин науки, він не тільки зрозумів роль, яку вона має відігравати у розвитку Росії та світової цивілізації, але й присвятив усе своє життя реалізації творчого потенціалу й революційно-перетворюючої суспільної місії.

Про все це йшлося на воістину грандіозних урочистостях із нагоди Ломоносовського ювілею, які щойно завершилися у Московському університеті і в яких пощастило взяти участь мені особисто.

... Із молодих років Ломоносов демонстрував неабиякі здібності й жагу прагнення до здобуття нових знань, що змусило його покинути свій дім і пішки, з рибним обозом, відправитися до Москви, де був прийнятий на навчання у Слов'яно-греко-латинську академію – найсерйозніший у ту пору освітній заклад. Деякий час він навчався у Києво-Могилянській академії. У 1735 р. його направили до Санкт-Петербурга для подаль-

шого навчання при Академії наук, а восени того ж року відрядили на стажування до Німеччини, до міст Марбурга та Фрайберга. До Росії молодий учений повернувся в 1741 р. Спочатку отримав тут звання ад'юнкта з фізики, а потім став професором хімії, дійсним членом «Академії наук і художеств», і на цій посаді залишався до кінця життя, активно займаючись організаторською діяльністю на ниві російської науки. Помер великий учений 15-го квітня 1765 р. у Санкт-Петербурзі, у віці лише 53-х років.

Наукові досягнення Ломоносова добре відомі. Вражає надзвичайна широта його кругозору та науково-дослідних інтересів. Вони охоплюють велике коло природничих та гуманітарних наук. Але насамперед він видатний хімік і фізик, де здійснив низку наукових відкриттів світового значення, і перш за все відкрив закон збереження матерії, що розумівся як загальний закон природи, сформулював атомно-корпускулярну теорію будови речовини, вперше дав наукове визначення фізичної хімії, близьке до сучасного, звівши таким чином у цілісну систему тогочасні знання в галузі фізики та хімії.

Відзначився М. В. Ломоносов і в астрономії, геофізиці, геології, мінералогії, зокрема, у вивченні фізичної природи Сонця, планет, комет, зірок, йому вдалося виявити атмосферні чорні вогні, ви-

найти і сконструювати телескоп, пояснити походження вугілля, нафти, торфу та інших корисних копалин тощо.

І цей перелік наукових здобутків Ломоносова можна продовжувати ще довго. Однак він був не тільки першопрохідцем в науці, а й основоположником російської словесності. Успішно засвоївши латину, як мову науки свого часу, Ломоносов разом із тим сформулював і змінив статус рідної мови. При цьому він не просто унормував російську мову, спонукав колег говорити і писати нею, а й фактично створив мову науки, заклав підвалини російської наукової й технічної термінології. Багато термінів, запропонованих і обґрунтованих ним, міцно увійшли в науковий обіг: термометр, градус, кислота, земна вісь, рівновага, питома вага і т.д.

Цікаво, що сучасники сприймали Ломоносова передусім як поета. І не тому, що його наукові праці були не такі відомі й значущі. Просто в Росії тоді не було наукового співтовариства, яке могло б гідно оцінити його наукові заслуги. Це було доступне лише окремим великим умам того часу. Оцінити ж поезію було простіше.

Проте перший російський академік (а саме таким вважається Михайло Васильович) був не просто поетом, а й справжнім реформатором системи віршування від-

ньої будови рідної мови. Сучасники його цим новаціям дивувалися – нам же сьогодні важко собі навіть увявити інше звучання російської мови.

Взагалі сполучення наукового й поетичного дарування в одній людині – рідкісне явище. Для Ломоносова ж, як надзвичайно різноманітної особистості, цей взаємозв'язок був органічним. Утім, як і його професійний інтерес до мистецтва, історії, демографії.

Звичайно, Ломоносов чудово розумів, що будувати науку неможливо без опори на освіту. Він і тут мислив по-державному, а те, що конкретно зробив в освітній сфері, є одним із найбільших його здобутків. Маю на увазі його суперплідний і перспективний проект першого в Росії Московського університету, відкритого в 1755 р. Успіх цього проекту значною мірою був визначений самою особистістю його творця. Як ємко і точно зазначив Пушкін, «Ломоносов був великою людиною... Він створив перший університет. Він, краще сказати, сам був першим нашим університетом».

Сьогодні Московський університет, який по праву носить ім'я свого «батька-засновника», найбільший вуз і безумовний лідер вищої школи Російської Федерації, один із провідних університетів Європи та світу. Досить сказати, що в ньому навчається 45 тисяч студентів, функціонує 40 факультетів, майже 400 кафедр, 15 науково-дослідних інститутів, працює близько 10 тисяч викладачів, у тому числі 7,5 тисячі профе-

сорів, доцентів, понад 300 членів Російської академії наук.

У 2009 р. спеціальним законом Російської Федерації Московському університету присвоєний особливий статус, йому надано право видавати дипломи власного зразка і працювати за власними освітніми стандартами.

Наведені цифри і факти – свідчення найвищої якості освіти й науки в цьому університеті, що принесли йому заслужений авторитет і загальне визнання у суспільстві та світі.

22 жовтня 2011 р. у Києві відбулося друге спільне засідання Ради Євразійської асоціації університетів, яку очолює ректор МДУ В. А. Садовничий, та Ради Міжнародної асоціації академії наук на чолі з Президентом НАН України Б. Є. Патеном, присвячене 300-річчю ювілею М. В. Ломоносова. Його тема вельми промовиста: «Наука і освіта – основоположні фактори забезпечення модернізації економіки країн СНД». Учасники засідання у спільному комюніке сформулювали ключові вектори подальшого співробітництва учених і освітян України, Росії, Казахстану, інших пострадянських країн. Цим ми вкотре засвідчили, що постать М. В. Ломоносова була і залишається одним із символів єдності науково-освітнього і культурного простору народів, що проживають від Балтики до Тихого океану, вірності ідеалам «віку Просвітництва», блискучим виразником яких був російський учений.

«НЕВЕЛИЧКА ДРАМА»

(ЗА МОТИВАМИ ОДНОЙМЕННОГО ТВОРУ В. ПІДМОГИЛЬНОГО)

Тільки що у Палаці культури студентів закінчилася вистава «Невеличка драма» (у рамках Всеукраїнської наукової конференції «Творчість В. Підмогильного на тлі розстріляного відродження», присвячена 110-річчю від дня народження письменника – нашого земляка). На сцені – актори.

Кажуть, у світі немає нічого нового, проте кожна людина пізнає свої болі та радості наново. Будь-яка трагедія є банальною для спостерігачів і водночас великою і неповторною для того, хто її переживає.

У середині 20-х років ХХ століття в одному з київських будинків розгортається «невеличка», буденна драма, пов'язана, як це часто буває, із пошуками кохання.

Марта Висоцька, дівчина-сирота, що наймає кімнату та працює діловодкою у Махортресті, мріє закохатися так, як про це пишуть в її улюблених книжках: пристрасно, шалено, до нестями. Уже тричі вона отримувала квіти від «невідомого

лицаря» і тепер марить ним, вважаючи, що скоро він має з'явитися в її житті.

Льова Роттер – єдиний друг Марти, людина, що пройшла болісний шлях формування споглядальної життєвої позиції. Перша духовна катастрофа Льови – зрада і смерть його дружини – сталася під час його перебування на фронті, друга – безнадійна закоханість у Марту, від якої годі було сподіватися на взаємність, – тривала й досі. Із найблагороднішими намірами він знайомить її зі своїм приятелем, молодим ученим-біохіміком Юрієм Славенком, натурою, що прагне раціоналізувати все, навіть особисте життя. До знайом-

Актори:

Марта Висоцька – Сівкова Альона
Юрій Славенко – Гошадор Герман
Льова Роттер – Войтенко Данил
Ірен – Синіцина Капітоліна
Мати Ірен – Лаптеєва Юлія
Дмитро Стайничий – Назаренко Євген
Кооператор Іваничук – Лівшиц Артем
Дружина кооператора – Купіч Юлія
Голос за сценою – Євтушенко Анна
Душа Марти – Зелінська Анастасія
Молодий Льова – Закревський Антон
Дружина Льови – Косенко Аліна
Її коханець – Єлізаров Артем

Хореографія:

Карпенко Тетяна, Підгурська Оксана, Казмиренко Анна, Кожома Катерина, Маркін Євгеній, Шерстюк Владислав, Єлізаров Артем, Закревський Антон

Режисер –

доцент кафедри української літератури Гонюк О. В.

Сценарист –

Пасько Ірина

Монтаж звуку –

Войтенко Данил

Звукооператор –

Радченко Ірина

Освітлювач –

Прищепка Тетяна

Художник по костюмах –

Марченко Олена

Декоратори –

Браженець Аліна, Зінченко Катерина

Гра на скрипці –

викладач кафедри української літератури Фоменко А. В.

Гра на саксофоні –

Білецька Єлизавета

ця прихильність дуже швидко перетворюється в шалене кохання.

Юрій не знає, що за кілька хвилин до його приходу Дмитро Стайничий, серйозний хлопець із дуже практичними поглядами на життя, пропонував Марті одружитися, проте отримав відмову.

Певні почуття до Марти має й безробітний кооператор Іваничук, її сусіда. Побачивши, як стрімко розвивається роман Марти й Славенка, він шалено заздрить, зводить на дівчину наклеп, нацьковує на Марту свою дружину й домагається, щоб орендодавець підняв Марті комірну плату в кілька разів.

Тим часом до дівчини додому приходять її начальник, товариш Безпалько. Він виявляється тим самим «невідомим лицарем», який прислав Марті квіти, і пропонує їй романтичні стосунки, але, діставши відмову, одразу ж погрожує Марті звільненням за скороченням штатів. Це додає Марті, душевний стан якої до того часу і так досить розхитаний, нового розпачу. Але це не найбільше гризе її. Прочитавши безліч книжок, Марта переконується, що в кохання є лише кілька «сценаріїв» розвитку («побут, що душить любов», «трагічна загибель», «зрада» тощо), жоден із яких її не влаштує. Дівчина вирішує, що порвати стосунки з Юрієм зараз, коли їхнє кохання у самому розквіті, буде найкращим, а головне – небанальним, найоригінальним вирішенням проблеми, хай це й принесе страшний біль.

Тим часом у гості до Марти приходять Дмитро Стайничий: попросити вибачення й повідомити, що одружився з гарною дівчиною Оксаною, родичкою Ірен, колишньої пасії Юрія Славенка. Через Оксану і Дмитра Марта дізнається, що, ледь покинувши її, Славенко повернувся до Ірен і одружився з нею.

У глибокому потрясінні, знесилена від сліз, Марта засинає. Поки вона спить, приходять Льова. Він розпродав свою бібліотеку, аби винайти Марті нову кімнату та забезпечити дівчину, що залишилась без роботи, грошима. Льова прощається зі сплячою Мартою і їде з міста, аби надати коханій можливість почати нове життя, відродитися для майбутнього. І нехай Марта виснажена стражданнями, але не зломлена. Душа її сповнена надії і так само прагне любові та щастя.

СЕСІЯ: ХВОРИТИ НІКОЛИ

ГРИП МОЖНА ВІДВЕРНУТИ

* Вранці, перед виходом з дому, вдень і ввечері змазуйте слизову всередині носа оксоліновою або теброфеновою маззю.

* Потримавшись за поручні у транспорті, не торкайтеся потім руками обличчя, губів, не тріть очі. Під час чхання прикривайтеся хусточкою, а не долонею. Повернувшись додому, вимийте руки, обличчя, прополоскайте рот, а ще краще – прийміть душ.

* Корисно збільшити в раціоні кількість овочів і фруктів.

* Постійно провітрюйте і здійснюйте вологе прибирання в приміщенні.

* Не перебувайте поруч із людьми з ознаками респіраторної інфекції – не-

життю, кашлем, почервонілими очима.

БОЛЯТЬ М'ЯЗИ, ГОРЛО, ГОЛОВА, НЕЖИТЬ, ПІДВИЩИЛАСЯ ТЕМПЕРАТУРА, КАШЛЯЄТЕ?

СПРОБУЙТЕ «ВБИТИ» ГРИП!

* Прогрійтеся, наприклад, зробіть для ніг і рук ванни з порошком гірчиці протягом 10 хвилин.

* Багато пийте – до 10 склянок теплих напоїв у день.

* Добре допомагають інгаляції з про-

тизапальними травами – ромашкою, липою.

* Подихайте відваром картоплі.

* Кілька разів на день з'їдайте по шматочку лимона з медом.

* Якщо бронхіт, спробуйте такий рецепт: 1 столову ложку шавлії закип'ятити зі склянкою молока, дати настоятися 40 хвилин, процідити і ще раз закип'ятити. Приймати в гарячому вигляді 1 раз на добу перед сном.

У комплексі заходи можуть дати відмінний результат уже на другу добу. Але можуть і зовсім не допомогти. Тоді – зверніться до лікаря.

До речі, найефективнішим засобом профілактики грипу є вакцинація.

(За матеріалами в засобах масової інформації).

ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ АБІТУРІЄНТА-2012 ДЕНЬ ВІДКРИТИХ ДВЕРЕЙ

22 січня ц. р. Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара проводить День відкритих дверей, який відбудеться на факультетах. Початок заходів о 10.00.

Детально про це читайте на сайті www.dnu.dp.ua

За довідками звертайтеся до приймальної комісії (телефон (056)776-82-14).

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА ОГолошує конкурс на заміщення вакантних посад:

професора кафедри перекладу та лінгвістичної підготовки іноземців – 1 штатна одиниця (повна ставка)

(наявність наукового ступеня доктора філологічних наук, вченого звання професора, стаж науково-педагогічної роботи у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації не менше 10 років, вільне володіння державною мовою України),

старшого наукового співробітника НДП оптимізації складних систем кафедри обчислювальної математики та математичної кібернетики факультету прикладної математики (д/б теми 1-263-

12) – 1 штатна одиниця (повна ставка)

(вища освіта, науковий ступінь, авторські свідоцтва на винаходи або наукові праці в галузі математичного моделювання, обчислювальної математики, інформатики і кібернетики, вільне володіння державною мовою України), професора кафедри германської філології – 1 штатна одиниця (повна ставка)

(наявність наукового ступеня доктора філологічних наук, вченого звання професора, стаж науково-педагогічної роботи у вищих закладах 3-4 рівнів акредитації не менше 10 років, віль-

не володіння державною мовою України),

викладача кафедри проектування та конструкцій – 1 штатна одиниця (0,25 ставки)

(наявність вищої освіти за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра за спеціальністю «Проектування та виробництво ракетно-космічних літальних апаратів» або випускники аспірантури за спеціальністю «Проектування, виробництво та випробування ЛА», вільне володіння державною мовою України),

доцента кафедри комп'ютерних технологій факультету при-

кладної математики – 1 штатна одиниця (повна ставка)

(наявність наукового ступеня кандидата фізико-математичних наук, вченого звання доцента, досвід науково-педагогічної роботи з підготовки фахівців відповідного профілю у ВНЗ III-IV рівнів акредитації не менше десяти років, вільне володіння державною мовою України) (документи на конкурс приймаються протягом 1 тижня з дня опублікування оголошення в засобах масової інформації).

На конкурс приймаються документи: заява, особовий листок з обліку кадрів, фото 3х4,

автобіографія, копія документів про вищу освіту (з пред'явленням оригіналу документа), копія диплома кандидата (доктора) наук, якщо є вимогою (з пред'явленням оригіналу документа), копія атестата старшого наукового співробітника, доцента (професора), якщо є вимогою (з пред'явленням оригіналу документа), список наукових робіт та винаходів (завірені за останнім місцем роботи).

Наша адреса: 49010, м. Дніпропетровськ, пр. Гагаріна, 72, навч. корпус №1, кімн. 217, тел.: (056) 374-98-27.

Передплачуйте газету «ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»!

ПЕРЕДПЛАТУ МОЖНА ОФОРМИТИ В БУДЬ-ЯКОМУ ВІДДІЛЕННІ ПОШТОВОГО ЗВ'ЯЗКУ ОБЛАСТІ

«ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ» – щомісячна (крім серпня) газета Дніпропетровського національного університету ім. О. Гончара.

Редактор Т. А. СОБКА

Засновник і видавець – Дніпропетровський національний університет ім. О. Гончара.

Адреса ДНУ: 49010, м. Дніпропетровськ, пр. Гагаріна, 72. Газета виходить українською мовою. Обсяг – 1 друкований аркуш. Друк офсетний. Ціна договірна.

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій. За точність наведених у статті фактів відповідає автор. Листи, рукописи, ілюстрації не рецензуються і не повертаються.

Листування з читачами ведеться тільки на сторінках газети. Редакція зберігає за собою право літературного редагування і скорочення прийнятих для опублікування текстів.

Редакція газети не уточнює дату виходу наступного номера газети. Претензії до публікації приймаються протягом місяця.

При передруках посилання на газету «Дніпропетровський університет» обов'язкове.

Газета набрана і зверстана в редакції газети «Дніпропетровський університет». Адреса редакції: м. Дніпропетровськ, пр. Гагаріна, 72, кім. 204. Тел. 374-98-21.

Газета розміщена на сайті ДНУ ім. О. Гончара за адресою: www.dnu.dp.ua

Зам. 2-0146. Тираж 1200. ДП № 1631-366ПР від 7 грудня 2009 року. Газета віддрукована в друкарні ПрАТ «Видвистав» «Зоря», м. Дніпропетровськ, вул. Журналістів, 7. Індекс 40448.